

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Geo-hydrographia s. orbis terrarum descriptio - Cod. Ettenheim-Münster 111-116

Suevia - Ettenheim-Münster 115

Cartier, Gallus

[S.l.], [18. Jahrh.]

Sectio I.

[urn:nbn:de:bsz:31-111178](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-111178)

Sectio I.

De Episcopatu Augustano

* *Algovia, Algea, et propter vicinas Alpes Alpyovia, ab Alemanis Alamanica propria seu Almannovoria dicta* | *Origo, et Origo* | magna et Spectabilis Suevia provincia, confinis est ad septentrionem Danubio, ad orientem Lupo fluminibus, ad occidentem Heurgoria et Lemni Constantiensi, et ad austrum Comitatus Tyrolensis. Complectitur Marchionatum Burgariensem, Comitatum Brigantinum et Montfortensem, Dominia Episcopi Augustani, Abbatias Campidomensis Comitatuum Suggessorum, Wabburgensium, Koenigssee et Mündelheimense, et abbatias que intra haec dominia continentur.

* *Velserus* | *Marcus* | natus in civitate perhibetur eo. Junii 1595. ex nobili et veteri Augustana familia, quia à Belisario Justiniani Imperatoris Beliduce ortum trahere dicitur. Fuit vir apprimi eruditus et celeberrimus antiquarius, necnon studiorum promotor haud vulgaris. vivere desinit 23. Junii an. 1614. Scripsit *Recessus Augustanorum Commentarios*; *Annales Bojorum*; *Historiam S. Apsae*; *Vitam S. Udalrici*; *Fruguentia Tabula antiqua*; *Epistolas*, p.

Episcopatus Augustanus Algovia* Regio, si illius Ecclesiastica et Episcopalis jurisdictionis spectetur, satis amplius est; cuius confinis est ad orientem ultra Danubium | *Lupus* | flumen Episcopatus Frisingensi et Ratisbonensi; versus meridiam Alpiibus. Episcopatus Brixinensi et Cuiensi; ad occidentem Episcopatus Constantiensi, à quo fluvius *idus* | *Idus* | fluvius illum sepa- rat; et versus septentrionem trans Danubium Episcopatus Herbipolensi et Aichstadiensi. Quantum vero illius temporalem jurisdictionem seu dominium spectat, limites habet ad orientem Bavariam et Tyrolim, à quibus Lupo distinguitur; ad meridiam, ubi prope Lupo naturam desinit in uspidem Comitatum Brigantinum et demum Tyrolim; ad occidentem Comitatus Brigantinum et ~~Koenigssee~~ *Kotenfelsa* *Koenigssee* | *Koenigssee* | *Brinipatum Campidomensem*, *Lotinque Mündelheimense*, et Burgariam, ad septentrionem denique eandem Burgariam, et Bavariam.

Circa huius Episcopatus originem communis est opinio Episcopum quemdam Narissum nomine una cum Diacono suo Geli- ce, qui postmodum ambo in Hispania Martyrii coronam sunt adepti, illius fundamenta jecisse: hi enim, prout narratur, an. Chr. 302. in persecutione Diocletiani Imperatoris Augustam Delati apud mulierem Afram nomine Cypro Insula oriundam et maritimo quaestu viventem dixerunt; eumque cum tota domo sua ad fidem Christi adhaerent, necnon *Sozimorum* *Apsae* armenicum prius baptizatum et in Baptismo *Dionysium* *urbis* primum constituerunt Episcopum. Sunt tamen alii, inter quos *Marcus Velserus*, qui huius Dionysio longe posteriore tribuunt aetatem, contenduntque ante ipsum *Lupum* quemdam huius fidei Christi annuntiasse, quae postmodum pene extincta, aut saltem ethnicis abominatibus adeo foedata fuerit, ut S. Columbanus ejusque discipulus S. Gallus, qui circa annum Domini 600. venientes in hac plaga Evangelium praedicant, labores omniis novos invenerint; tuncque *Sozimorum* qui et *Dionysius* dicitur, circa an. 600. primum Augustanae Civitatis Episcopum fuisse designatum.

In Episcopatu Augustano octodecim numerantur Abbatiae, novem Monialium Monasteria; novem Praepositurae; et quadraginta et una Parochiae seu Capitula Ruralia, quae mille Parochias complectuntur. Notantur hic

1. *Augusta Vindelicorum* seu *Augusta Rhetorum* | *Dingb- burg* | *Impla* et libera Imperii Germanici Civitas, Sedesque Episcopi sub Metropolitano Moguntino, sita in ultimis versis Bavariam Suevia finibus in colle amoeno. *Lycum* | *Lupus* | inter et *Vestachium*, antiquitus *Vindonem* | *Wostarf* | fluvius, à quibus *Vind* nomen trahere videtur, miliari ad occidentem à *Wid- berga* Bavaria urbe, et 8. ad *Canonum* à *Monaco* subgr. long. 30. m. 46. lat. 48. m. 24. Aere salubri gaudet, Solisque ejus juvenidum et fertile est adeo, ut omnibus ad commodam

vitam comparatis abundet, si vinum exipias. Idam circumdant
ampla vireta, plenties pulchrae, necnon silva spectabiles feris
quadropedibus et pennariis repleta. Proxime ad Urbem vii
Solium irrigant, ubi horti magnifici et aedes voluptaria occurrunt.

Quantum ad eius originem ipsi eam aetas attribuitur. Metropo-
lis fuit Licatio inter Vindelicos populorum, ut initio
Licatio Damascia nuncupata fuit. Verum, quod Zeille-
rus* refert, 12. circiter annis 2. mensibus et 24. diebus
quam exactus computus: ante Christi ortum illam occupaverunt
Romani, sed utaque in eam suorum Colonia ab Augusto Augustam
dixerunt, ac ut a pleribus aliis Urbibus, quae hoc etiam nomine
veniebant, distingueretur, illi Vindelicorum** nomen additum
fuit, quod ad hunc usque diem retinet. Tum 460. circiter annis
sub Romanorum et Gothorum potestate fuit. An. 491. At-
tila Hunnorum Rex illam penè exiit; postmodum res-
taurata, necnon Sueris et Alemannis parit usque ad annum
496. vel 499. quo eos Clodoveus pape Solliaum devicit, atque
omnem eorum regionem sibi aperuit, in qua etiam Augusta fuit;
haec ergo sub potestate Francorum permansit, et Austriae Re-
gus subiecta fuit. Postquam autem Regnum Francorum
divinum est, Germaniaeque proprios Reges habere coepit et
Dominos, tum Augusta, quod aliqui contendunt, in Suevia Du-
cum potestatem venit, sub qua fuit usque ad tempora Con-
radii, à quo pecuniarum summa libertatem suam redemit:
Sunt tamen, qui volunt Civitatem hanc nunquam sub Sue-
via Ducum dominio fuisse, sed immediate sub Imperatoribus
Stetisse, necnon à paucis suis familiis gubernatam fuisse.

Augusta equidem nonnihil antiqui splendoris sui amississe vi-
detur, nec amplius tot molis frequens est ac olim fuit; attamen
adhuc pulcherrimis et amplissimis Germaniae Civitatibus an-
numerari meretur. Enigmus Lyci rivus ab eo deductus illem
perfluit, cuius aqua limpidissima est et emolens. Plateae ejus
latae sunt et aequabiles, in iis offendantur fontes praclaris aquis
Statuis ornati. Domos habet pulchras; ac inter publica edi-
ficia eminent Basilica civilis seu Castorium et Armamen-
tarium tormentis aliisque bellicis apparatus probe instructum.
Adest etiam palatium Episcopale, in quo ostenditur conclave
ibidem, in quo Augustana Confessio Imperatori Carolo V. an. 1530.
oblata fuit, ut et pergula, à qua populo in arcem palatii con-
gregato pralecta est, et à qua Lutherani communiter Con-
fessionis Augustanae Scitatores Pater Angloburgis Confessionis
Verwandts: meruerunt.

Augusta plura numerantur utriusque Sexus Monasteria, ut
Benedictinum apud SS. Udalricum et Afram initio à Canonis
inhabitantum, quibus à regulari tramite desipientibus Bu-
no Episcopus Religiosos Ordinis S. Benedicti anno circiter 1012.
sufficit. Dominicanorum. Canonicorum Regularium
ad S. Georgium; et aliud ad S. Crucem dictum, in quo jam
ab anno 1194. aervatur Sanctissimum Altaris miraculosum
ut vocatur, Sacramentum sub languinea carnis specie. Car-
melitarum Discalceatorum, Ordinis S. Francisci Recolletorum.

* Zeillerus (Martini) Styria
oriundus filius fratris Mari-
tini Zeilleri Philippi
Melauchtonis discipulum
Ulmae Ephorus fuit Gym-
nasii, Historiarum et
Philosophicarum libro-
rum Censor, ut et Inspec-
tor Scholae Germanicae.
vitam perit an. 1661. sta-
tis suae anno 73. Scriptit
varia Itineraria, Topo-
graphias, aliaque cum
Historica tum Geogra-
phica Opera.

** Vindelici Illyrii populi,
qui justa Danubium ab
illius scaturigine Bassa-
viam usque Sebes has pro-
tedere, necnon in varias
nationes divisi fuere,
inter quas nunc abantur
Licatii, qui prope Lycum
fluvium habitabant.
Vindelici a Vindone et
Lycis fluvio nomen fuisse
inditum arbitramur.

Capucinorum, p. S. Catharinae Monialium Ordinis S. Dominici, Stalla seu ad Stellan Monialium S. Clarae. S. Stephani primum Monialium Ordinis S. Benedicti, postea in Collegium Nobilium Canoniarum ab ipso fundatore S. Udalrico verum. Uscelinorum. p. Frenita hic quoque habent celebre Collegium.

Præter Capitulum Cathedralis Augustae etiam numerantur quaedam Collegia Canoniarum secularium, ut S. Gertrudis, quod constituitur Praepositus et quatuor Canonici in ipsa Ecclesia Cathedrali. S. Mauritii, et S. Petri. Quæ olim adhuc Augustis fuerunt, utriusque Sexus Censura, quos tamen Lutheranus respiciendo respiciendo. Inter Civitatis hujus Ecclesias eminere videtur ea, quæ Benedictinorum est, hæcque Cathedralis magnitudine et elegantia superat. Lutherani quoque sua Tempora habent. Nec desunt Hieronymia. Adest etiam publica Bibliotheca in quam Marci Velseri translata fuit: ex ea prodit famosa Bentingeri Tabula, de qua alibi jam egimus, quæ etiam Tabula Augustana; Tabula Theodoriana, quod eruditi arbitrantur eam sub Imperatore Theodosio confectam fuisse; et Tabula militaris, quia sic militares et distantia in illa notantur, communiter vocatur.

Civitatis hujus eventa hæc sunt præcipua: Sub Imperatore Ottone Magno, qui ab an. 963. usque ad an. 973. quo 7. Maji à viris susceptus, Imperii Germanici rebus profuit, à Seditiosis discepta, igneque et ferro devastata fuit. An. 1026. Guelphus Bavarie Dux cum Brunone illius Episcopo bellum gerens illam occupavit ac munimentis nudavit. An. 1077. Rudolphus Sueria Dux in ea cum suis adherentibus conventum habuit adversus Imperatorem Henricum IV. unde et ipsa in bello, quod tantum est, variè fuit afflicta, et an. 1084. à Leopoldo Austriaco et Hermannus Sueria Dux occupata et expulsa fuit, necnon quatuor post annis Guelphus Bavarie Dux illam non modo invenit, sed et adibus murisque diutius solo aquavit. Sub Imperatore Lothario II. anno 1131. vel 1132. penè in flammis abiit; at mox restaurata est, ac sub ejus Successoribus Conradis III. et Frederico I. apprime floruit. An. 1368. sub Carolo IV. Imperatore Civitas adrem Magistratum, quem Nobiles seu Patritii componebant, tumultu Democraticam induerunt, quam idem Imperator confirmavit, post 130. annos vero Carolus V. Imperator abrogavit, Urbisque regimen Patritii seu Nobilibus pereditum an. 1548. emanatum denuo restituit.

Anno 1523. Joannes Speiserus Theologie Doctor Lutheri Dogmata in magna populi frequentia disseminare cepit, sed deinde ad fidem Catholicam conversum an. 1525. excepit Joannes Frischius Carmelitarum Prior et Lutheri amicus. An. 1530. Carolo Imperatoris V. jussu omnes Lutherani Augusta exorti sunt, quos tamen anno sequenti redierunt, tandemque an. 1534. communi suorum Decreto Lutheranismus confirmatus Missæque celebrare in omnibus Ecclesiis inhibita fuit, tum Catholici collectis Ecclesiarum suarum thesauris et reliquiis Dilligam se contulerunt, quibus primum an. 1552. reddendi facultas data est. An. 1535. pestis Augusta devastavit, qua 13000 incolarum perierunt. An. 1584. auctoribus Georgio

Anglii Superintendente et ceteris Praeconibus Lutheranis ingentes turbas excitaverunt Cives Lutherani occasione Calendarii auctoritate Gregorii XIII. Papae emendati, quod illud à Magistratu propositum suscipere renuerent, quae tamen interventu Ducis Wittenbergici et Urbis Ulmenis sopita fuerunt, novumque Papae Calendarium admissum, quod ab ipso Gregorianum dicitur.

Anno 1632. Cives Lutherani Regem Sueciae sacro cultu et applausu susceperunt, Catholici vero solum reprobant; at duobus post annis scilicet an. 1634. Dux Bavariae post longam obsidionem, in qua cives extrema fame pressi fuerunt adeo, ut ciborum loco rebus venerentur, à quibus alias natura abhorret, idam obtinuit, tandem anno 1635. Catholici demum in eam reduti. An. 1703.

14. Decembris post gravem quinque dierum obsidionem, ubi 30. tormentis majoribus aeneis, pulgata, ignisque globis incensa fuit, Electori Bavariae Maximiliano se dedere atque centum milia florenorum solvere debuit; nec tamen his praefinis locum fuit, cuiusmodi ingens pecuniarum vis demum imperata, tormenta universisque, qui in illius Armamentario continebantur, bellicis apparatus, et quaeque auferri poterant, Monachium et Ingolstadtum abducta, munitiones et muri diruti, nempe Aris, seu, ut vocant, Citadella, qua Cives in officio continebantur, constructioni datum initium. At ubi an. 1704.

13. Augusti Caesaris et eorum foederati Bavaros et Gallos prope Hochstadium fudissent; tum Bavari relicta Augusta fugam cepissent, hinc Aris adificium mansit imperfectum.

Ex variis, quae Augusta habita sunt Imperii comitia, haec à nobis notari merentur: An. 1530. in quibus Carolo V. Imperatori oblatam fuit Confessio Augustana. An. 1548. ubi de libro Interim dicto actum est. An. 1555. ubi pax religiosa conclusa fuit et conventio Passaviensis confirmata. An. 1653.

31. Maji ubi Ferdinandus IV. Ferdinandi III. Imperatoris filius in Romanum Regem electus fuit. An. 1690. ubi 24. Jan. Josephus I. Leopoldi I. Imperatoris filius in Regem Romanum electus fuit, et 26. ejusdem mensis coronatus fuit.

Eodem quoque anno Eleonora Magdalena Theresia Leopoldi Imperatoris conjux etiam hic in Romanorum Imperatricem coronata fuit. Augusta etiam circa idem tempus celebre foedus inter principes Europae Principes ietum fuit adversus Ludovicum XIV. Galliae Regem, quippe cujus magnae potentiae ceteris praesertim vicinis suis terrorem iniebat. An.

1713. Magnus Imperii Conventus ob pestem Ratisbonae grassantem inde huc translatus fuit, ubi usque ad finem anni sequentis mansit.

Cives Augustani à Comitatu pro ceteris Germaniae Urbium molis celebrantur. Senus eleganti forma praeditus modesto inedito vestitus. Partim Lutherana et partim Catholica sacra sequuntur, ut et Senatus, quem 48. Patritii seu Nobiles constituunt, quorum 22. Protestantes sunt, et 23. Catholici. Illi amplior adhuc Senatus, iungitur prope ex 260. viris constans, qui partim Patritii et partim Plebeii sunt, et omni caret auctoritate, ac ides duntaxat

Cives Augustani à Comitatu pro ceteris Germaniae Urbium molis celebrantur. Senus eleganti forma praeditus modesto inedito vestitus. Partim Lutherana et partim Catholica sacra sequuntur, ut et Senatus, quem 48. Patritii seu Nobiles constituunt, quorum 22. Protestantes sunt, et 23. Catholici. Illi amplior adhuc Senatus, iungitur prope ex 260. viris constans, qui partim Patritii et partim Plebeii sunt, et omni caret auctoritate, ac ides duntaxat

Cives Augustani à Comitatu pro ceteris Germaniae Urbium molis celebrantur. Senus eleganti forma praeditus modesto inedito vestitus. Partim Lutherana et partim Catholica sacra sequuntur, ut et Senatus, quem 48. Patritii seu Nobiles constituunt, quorum 22. Protestantes sunt, et 23. Catholici. Illi amplior adhuc Senatus, iungitur prope ex 260. viris constans, qui partim Patritii et partim Plebeii sunt, et omni caret auctoritate, ac ides duntaxat

Cives Augustani à Comitatu pro ceteris Germaniae Urbium molis celebrantur. Senus eleganti forma praeditus modesto inedito vestitus. Partim Lutherana et partim Catholica sacra sequuntur, ut et Senatus, quem 48. Patritii seu Nobiles constituunt, quorum 22. Protestantes sunt, et 23. Catholici. Illi amplior adhuc Senatus, iungitur prope ex 260. viris constans, qui partim Patritii et partim Plebeii sunt, et omni caret auctoritate, ac ides duntaxat

* Liber Interim fuit promulgatus alicuius quorundam filii Christiani articulos complectens Augustae Vindelicorum an. 1548. ab Imperatore Carolo V. in Comitibus promulgatum, cui, ut Protestantes se submitterent, praecipiebat. Interim nuncupatum est, quia ad tempus duntaxat valere debebat, donec sibi licet Concilium generale Religionis discordia definitio- ne sua congressisset. Omnia fidei Catholicae dogmata comprehendebat, excepto, quod Protestantibus Ministeris Matrimonium, et laicis communionem sub utraque specie permitteret. Illud inrogavit Paulus, Papa III. plerique Protestantes, imò omnes proter quosdam Civitates Imperiales, quos Im-

8
peritorum, minus temerant, Senatus nomen gerit, ut nempe Civitas haec Reipublica in iudam
haud acceptarunt.

Augusta Vindaliorum artes mechanica ad summam perfectionem
ab Opificibus addita videntur. Auri et Argenti nempe Automati
fieri, nempe Elborarii Tomatoris apprimè celebrantur; priorum
artefacta auro et argenteo in omnes Europa provincias transferen-
tur ita, ut sic in illa Princeps sit, qui ea sibi ad unum non compa-
ret. Inter subtilia opera, quae ibidem conficiuntur, videntur
seri merentur exigua catenula, quibus pulvis constringuntur; hu-
juscemodi catenula longitudine sua manus latitudinem coquat adeo
subtilis tamen et levis, ut pulex saltando eandem seum trahat: ani-
mulum hoc una cum sua catenula pro 15. Crucigeris veniit.

Gospia tela hic conficiuntur longè lateque celebris: Item ca-
riorum textilem Bombycinorum ex Italia advectorum frequens
est commercium.

Per Sea portas in eam patet additus, cuius duo ampla jun-
quuntur Suburbia, S. Georgii unum alterum S. Jacobi, in
istis sita est Fuggeria plus quam 400. domibus constans ac
exiguae in iudam Urbis formam exhibens; nomen habet à
Fuggeriis fratribus, à quibus excitata fuit.

Nun Augusta olim Episcopis etiam quoad temporale subdita
fuerit nunc, et qua ratione ab eorum dominio se liberavit, varia
sunt eruditorum opiniones. Hodie adhuc Civitatis hujus regi-
men partitum esse videtur inter Episcopum, Senatum, et quosdam
Nobiles; memoria quoque proditum est Episcopum olim in He-
bras hujus Civitatis iudex habuisse jurisdictionem, quam an. 1272.
Magistratu cepit; hi postmodum Urbe ipsi sunt exisse, modo
milliari ab ea demorantur, illum quidem intrare permittuntur,
sed singulis, quibus in ea remorantur, horis florenum solvere tenen-
tur. Haec in laudem Augustanae Civitatis ejusque Incolarum
nuper cenit poeta quidam:

Augusta sunt haec omnia et inlyta,
Quaecumque cenis; Tempa, Forum, Fora,
Tunas et Horti, Porticusque
Moenia, et Hospitia, et Taberna.
Augustior Reipublica nobilis
Virtute praestans et Sapientia:
Formis pletharum, virumque
nitibus ingenis abundans.

20 Dilinga | Dillingen | Urbs una cum Castello ad Danu-
bium posita milliari ad Luro Aquilonem à Luringa, 3. ad
Septentrionem à Burgovia, et 6. ad Camum ab Augusta, sub
grad. long. 29. m. 10. lat. 48. m. 38. Ordinaria Episcoporum Au-
gustanorum Sedes. 9 Anno 1549. Otto Trauchasius | Forieffo

9 Eam Hartmannus Episcopus Augustanus
Hartmanni Comitis
Dillingensis filius et
Stipis hujus ultimus
an. 1285. Episcopatus
his donavit una cum
omnibus fere pagis We-
saram usque.
Dapifer. | De Waldburgo Episcopus Augustanus in hac Urbe uni-
versitatem excitavit, quae nunc admodum floret, atque an. 1739.
quibusdam novis Professoribus aucta fuit. An. 1649. Episco-
pus Augustanus in praesentia quorundam Principum fundamen-
talem Capminorum Cenobii lapidem posuit. Jesuita hic
magnificum habent Collegium. Ceterum in triginta an-
no-nis bello Urbs haec anno 1545. nota facta fuit.

«Tuespa

30. *Treissa*, seu *Trax* | *Girffan* seu *Girffan* | Urbs exigua
 in Alpium Julianum seu Rhaeticarum faucibus, unde et nomen
 habet, sita ad ripam Lyii fluminis, quod ibi inter rupes angusto
 loco quoniam per fauces transit, in confinis Bavariae et Tyrolis,
 5. miliaribus ad orientem à Campidano. Nonnulli arbitran-
 tur eam esse *Abudiam* veterum, quod Tabula Peutingeri
 Segmento II. *Abordiam* vocat, atque 18000. passuum, id est
 4. miliaribus cum dimidiis ab *Eno* nunc *Schongavia* seu *Seonga*
 | *Seongau* Superioris Bavariae urbe, cui est occidentalis, collocat.
 Haec iter est à Suevia in Bavariam et Tyrolim.

* *Alpes Juliae*, à *Julio* Ca-
 sare nomen sortita.
 triplices sunt: prima
 apud Taurinos; alte-
 ra in Rhaetia; tertia
 apud Venetos.

In hac urbe extat celebre et antiquissimum Benedictino-
 rum Conventum *S. Magni* dictum, ab eodem *S. Magno* seu *Magno*
 aldo ex Thelonia oriundo et *S. Columbani* et *Galli* sociis circa
 annum Domini, ut verisimilior est opinio, 646. fundatum.
 Adest etiam Franciscanorum Dialectorum seu *Recolato-*
 rum Conventus an. 1529. ab *Hansico* de *Knöringen* Antistite
 Augustano in honorem *S. Stephani* excitatus. Jesuitae
 hic etiam habuerunt Collegium, quod an. 1627. *Kaufburam*
 translatum fuit.

Non procul ab urbe occurrunt Thermae *Julbachenses*, à
Julio Cesare, quod eisdem usus fuisse dicatur, nuncupati
 ditionis Monasterii *S. Magni*, et salubres admodum, ut quae
 varias corporum mala affectorum infirmitates tollant.

Reliqua, quae in regione sua possidet *Episcopus Augustanus*,
 hic annotare praetermittimus, quod de his quidquam memorabile
 dicendum haud veniat. Superius illius Principatus limites re-
 censimus, quod nobis sufficere videtur. *Augustam* *Vindeli-*
corum hic etiam primo loco annotavimus, non velut *Episcopi*
 huius ditionis esset, quamvis olim illius fuisse ab aliquibus
 dicatur, sed quod de celebri hac Civitate hic quam alibi
 disperere commodius nobis visum sit.

sectio II.

De Regionibus et Dominis, quae in
Risa seu Rhoetiensi Bago occurrunt.

Risa seu *Rhoetiensis Bago* | *Dioff* seu *Im Kirb* | vetus *Ca-*
gus | *Gau* seu *Altor Gau* | est in *Nordgavia* *Nordgavia* *Ba-*
gus est | in *Altor Gau* *in* *Nordgavia* | in *Francia*
 confinis situs, qui olim, si non totus, saltem ex parte
Nordgaviae accessus fuit. In eo praecipue numerantur
 Comitatus seu Dynastia *Gravenecensis* | *Grafschaft* | Co-
 mitatus *Bappenheimensis*; Comitatus seu Principatus *Oetting-*
gensis, quos quaedam Urbes, Imperiales et Monasteria conti-
 nentur. De quibus hic agere animus est.

§. I.

De Comitatus Gravenecensi
et Bappenheimensi.

Comitatus *Gravenecensis* | *Dia Grafschaft* *Grafschaft* |
 situs est ad Danubium *Nordlingam* inter et *Dillingam*.
 In eo occurrunt *Eglinga* | *Eglingam* | Urbs exigua, in qua
 Comites residere soliti fuerunt. Haec titulo mentionis modo perti-
 net ad *Principem de Turci et Turis* | *Erz* *von* *Ision* *und* *Pa-*